

Knjiga "Sarajevo Singular Plural" / NOMOS

Jedan i mnogi - Grad

Književnica Ferida Duraković piše o knjizi "Sarajevo Singular Plural", Jakob Finci, Wolfgang Petritsch i Christophe Solioz (eds), Baden-Baden: Nomos, Germany

Piše: **FERIDA DURAKOVIĆ**

Čvrstoća i postojanost neke građevine zavise od čvrstoće konstrukcije i jačine nosećih elemenata koji je drže na okupu i ne dopuštaju da se sruši ni u trenucima velikih tektonskih pomjeranja tla na kojem je podignuta. Sve što kasnije intervenišemo u konstrukciju držače se na svom mjestu bez obzira na to šta unesemo kao pojedinačne sadržaje u građevini. Tako je i s ovom knjigom. Projekat je tu. Konstrukcija stabilna. U ovoj građevini stanuju i ljudi koji se odlično ili dobro poznaju, kao i oni koji se nikad nisu sreli niti međusobno komunicirali. A u nju će se useliti svi kojima se projekat dopao i koji smatraju da je potreban, baš sada, baš ovdje.

Ljudi i događaji

Okupila nas je ideja da neke ljude i događaje u vezi s Bosnom i Hercegovinom - posebno Sarajevom - nikada ne treba zaboraviti. Knjiga nosi podnaslov "Prilozi u počast Zdravku Grebi". Kojeg ne treba zaboraviti. Stigao je da opiše svijet, ali nije smogao snage ni sljedbenika da ga promijeni. Jer još postoji njegova interbrigada, njegova rijeka Menzenares još u nekim snovima teče, pa makar bilo uzaludno, jer bolje je sanjati o boljem svijetu nego pristati na ovaj i ovakav današnji.

Veliki teret, ali drag teret, pripreme cijelog projekta, pa i ove knjige, komuniciranja s autoricama i autorima, prevođenja i svega drugoga što vodi do reprezentativne knjige koju imamo pred sobom, ponio je Christophe Solioz, i za to mu valja odati priznanje. Treba li reći da je ovo volonterski projekat u koji smo svi ušli drage volje? Treba.

Imena su u knjizi poredana ovako: Christophe Solioz, Almin Zrno, Jean-Luc Nancy, Asim Mujkić, Selma Harrington, Emina Kujundžić, Ferida Duraković, Nicola S Moll, Edin Numankadić, Kenan Vatrenjak, Mejrema Zatrić, Larisa Kurtović, Anida Krečo, Milomir Kovačević Strašni, Igor Štikis, Nenad Stojanović, Sabina Tanović, Gordana Anđelić-Galić, Yvana Enzler, Jasmina Husanović, Smirna Kulenović, Nina Ugljen-Ademović i Senka Ibrišimbegović, Srđa Hrisafović i Jasmina Memić, Haris Piplaš, Aleksandra Nina Knežević, te Wolfgang Petritsch. "Pobratimstvo lica u svemiru", rekao bi veliki Tin.

Zdravko Grebo je nakon ko zna kojeg balkanskog rata, u stanjima duboke sjete, čak rezignacije, koja ga je sve više jela dok ga nije na kraju i pojela - uz ironičan ali iskren osmijeh - govorio prijateljima: "Svi su moji sagubili". Riječ rezignacija dolazi iz latinskog re-signare, što bukvalno znači "spustiti koplje i barjak na bojnopolju".

Mi smo išli putem

Svoje razočarenje u realno stanje stvari u regionu, naravno prvo u Bosni i Hercegovini, niti je mogao pobijediti, niti je mogao sakriti, pa je nesvjesno, čini mi se, koplje okrenuo na samoga sebe. A da je imao više snage, danas bi bio urednik ovakve neke lijepe knjige "o Sarajevu jednine i množine", možda o svom rodnom Mostaru, promovisao bi je uz mnogo humora i ironije, uz malo gorčine, možda opet uz Tinove riječi: "Mi smo išli putem. Put je bio dug. Kasno opazismo da je taj put krug". Ima u međunarodnom rječniku sintagma "intelektualac kritičar", najčešće prazna u značenju i pompezna u poruci. Ali intelektualac kritičar kakav je bio Zdravko Grebo, dakle univerzalno smetalno svakog režima, posebno onoga u kojem nema solidarnosti i jednakosti među ljudima (a koji ima?), ipak prijeko potrebno smetalno, vidi dalje od političkog sistema - naravno, ukoliko se od njega dovoljno odmakne da bi ispunio značenje te sintagme.

Sarajevo se na ovakav način počasti odužilo i približilo Zdravku Grebi.

Ali Zdravko Grebo je, rano, izmakao Sarajevu. To ćemo uvijek pamtili. Barem u ovoj knjizi.